

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
» 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНЦІНОТ
Святослав ПИТЕЛЬ
» 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
» 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ”

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань D „Бізнес, адміністрування та право”

Спеціальність D2 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”

Освітньо-професійна програма «Митна справа»

Кафедра ФІНАНСІВ ІМ. С. ЮРІЯ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	I	II	32	14	5	6	93	150	II
заочна	I	II	8	4	-		138	150	II

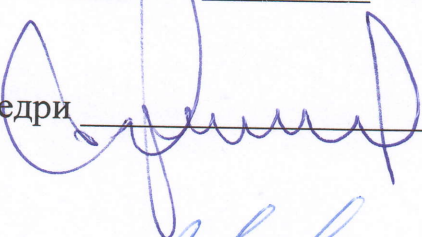
2.10.2025р.

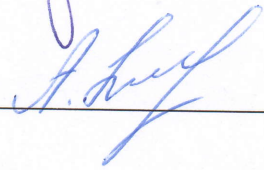
Тернопіль – 2025

Робочу програму склали д.е.н., проф. Оксана ДЕСЯТНЮК

к.е.н., доц. Галина ВАСИЛЕВСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
протокол № 3 від 01.10. 2025 р.

Зав. кафедри Андрій КРИСОВАТИЙ

Гарант ОП Анна ІВАНОВА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

Дисципліна - Моніторинг податкових ризиків	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»	Статус дисципліни – вибіркова; Мова навчання – українська.
Кількість залікових модулів - 4	Спеціальність D2 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – ІІ Заочна – ІІ
Кількість змістових модулів - 2	Освітньо-професійна програма: «»	Лекції: Денна форма – 32 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин - 150	Ступінь вищої освіти – магістр	Самостійна робота: Денна – 93 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота: Денна – 5 год. Тренінг: Денна – 6 год.
Тижневих годин: Денна форма – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – іспит

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

2.1 Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» для студентів магістерського рівня за освітньо-професійною програмою «» полягає у формуванні системи теоретичних знань, аналітичних умінь і практичних навичок з ідентифікації, оцінювання та управління податковими й митними ризиками в умовах трансформації фіскального середовища та євроінтеграційних процесів.

Курс спрямований на розвиток здатності майбутніх фахівців аналізувати податково-митну політику держави, виявляти ризики у сфері справляння митних платежів і податків при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, застосовувати сучасні інструменти аналітики, моніторингу та ризик-менеджменту для забезпечення фінансової безпеки, прозорості митних процедур і стабільності бюджетних надходжень.

Опанування дисципліни сприяє формуванню у студентів компетентностей стратегічного й аналітичного мислення, здатності до прогнозування ризикових ситуацій,

прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері податкового та митного адміністрування, а також розвитку професійної готовності до роботи в системі державного фінансового контролю та митного комплаєнсу.

2.2. Завдання вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків»

Завдання вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків»

Вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» у межах ОПП «» спрямоване на формування у здобувачів освіти системи знань, професійних умінь і практичних навичок, необхідних для виявлення, оцінювання та управління податковими й митними ризиками у процесі фіскального та митного адміністрування.

У процесі опанування курсу вирішуються такі основні завдання:

- розкриття теоретичних, методологічних та організаційних засад моніторингу податкових і митних ризиків у контексті сучасної фінансово-економічної теорії;
- вивчення нормативно-правового забезпечення системи управління ризиками у сфері оподаткування та митного контролю;
- набуття практичних умінь з ідентифікації ризикових операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, оцінювання рівня ризику та формування відповідних профілів ризиків;
- опанування методів запобігання, мінімізації та нейтралізації податкових і митних ризиків у діяльності державних органів та бізнес-структур.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- засвоїти теоретичні основи системи моніторингу податкових і митних ризиків, її структуру, функції та інструменти;
- оволодіти навичками управління ризиками у процесі митного та податкового адміністрування, прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері фіскального контролю;
- вивчити сучасні методи, моделі та інформаційні технології ризик-менеджменту, що використовуються у практиці митних і податкових органів;
- набути практичних навичок аналізу, прогнозування й мінімізації ризиків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій та адмініструванні податків і митних платежів.

Мета проведення лекцій

Метою лекцій є формування у студентів цілісного уявлення про сутність, види та механізми ідентифікації податкових і митних ризиків, а також про роль системи моніторингу у забезпеченні податкової та митної безпеки держави, бізнесу й суспільства.

Лекційні заняття спрямовані на засвоєння теоретичних і методологічних засад аналізу ризиків у податково-митній сфері, ознайомлення з міжнародними підходами до управління ризиками, методами їх оцінювання, моделювання та мінімізації. Важливим аспектом є розвиток аналітичного мислення, здатності використовувати інструменти фінансово-економічного аналізу та інформаційно-аналітичні системи для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері митної діяльності.

Мета проведення практичних занять

Метою практичних занять є формування у студентів прикладних компетентностей у сфері виявлення, аналізу, оцінювання та мінімізації податкових і митних ризиків у діяльності суб'єктів господарювання та органів митного адміністрування.

Практичні заняття спрямовані на закріплення теоретичних знань шляхом розв'язання аналітичних, розрахункових і ситуаційних завдань, опрацювання реальних кейсів з практики митного контролю, використання інформаційно-аналітичних баз і ризик-орієнтованих систем управління митними процедурами.

У результаті студенти мають опанувати сучасні інструменти:

- оцінювання ризиків у процесі митного оформлення та податкового адміністрування;
- побудови профілів податкових і митних ризиків;
- розроблення заходів із запобігання ухиленню від оподаткування та порушенню митного законодавства;
- підвищення ефективності, прозорості та безпеки митних і податкових процедур.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Здатність здійснювати моніторинг податкових ризиків та управління ними.

Здатність формувати пропозиції щодо попередження і мінімізації податкових ризиків.

Загальні компетентності	
ЗК9	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Спеціальні компетентності	
СК1	Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
СК4	Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
СК6	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
СК7	Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Опанування навчальної дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» у межах освітньо-професійної програми «Митна справа» вимагає від студентів наявності системних і глибоких знань з основних фінансово-економічних та управлінських дисциплін, зокрема таких, як «Фінансова система», «Бюджетна система», «Податкова система», «Фіскальне

адміністрування», «Фінансовий менеджмент», «Цифрові технології у фінансах» та «Організація податкового контролю».

Ефективне засвоєння матеріалу передбачає вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здійснювати аналітичну оцінку фінансових і податкових процесів, працювати з нормативно-правовими актами та інформаційно-аналітичними системами податкового адміністрування.

Вивчення курсу потребує активної участі у лекційних і практичних заняттях, самостійної аналітичної роботи, опрацювання спеціалізованої літератури, виконання індивідуальних завдань та використання знань, отриманих у процесі підготовки до єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

2.5. Результати навчання

Здійснювати моніторинг податкових ризиків та управління ними.

Формувати пропозиції щодо попередження і мінімізації податкових ризиків.

ПР01	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
ПР02	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
ПР03	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
ПР04	Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.
ПР06	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.
ПР08	Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ТА ЇХ МОНІТОРИНГУ

Тема 1. Концептуальні основи формування теорії ризику

Поняття ризику в економічній теорії та практиці. Ризик як невизначеність щодо можливих негативних наслідків, які можуть вплинути на досягнення певних цілей у фіскальній практиці. Імовірність виникнення небажаних подій та їх потенційний вплив на організацію роботи фіскальних органів. Наукова парадигма теорії ризику. Фактори, які лежать в основі категорії «ризик». Методологічні аспекти ризикології. Класифікація ризиків, їх види. аналіз ймовірності і масштабів можливих збитків. Якісні та кількісні методи оцінки ризику. Ідентифікація, аналіз, оцінка і опрацювання стратегій для мінімізації та управління

податковими ризиками.

Тема 2. Теоретичні домінанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування

Податкова система як середовище прояву і поширення ризиків. Основи формування ризикології у сфері оподаткування. Класифікація ризиків у сфері оподаткування. Типи податкових ризиків їх класифікація на базі ймовірності та впливу. Ранжування ризиків. Автоматизовані системи моніторингу податкових ризиків. Нормативно-правові аспекти регулювання податкових ризиків. Новітні технології, штучний інтелект, блокчейн та їхній вплив на моніторинг податкових ризиків у фіскальній практиці. Проблеми інтеграції нових технологій в наявні системи моніторингу податкових ризиків.

Тема 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків

Передумови виникнення податкових ризиків та теретико-методологічний інструментарій їх дослідження. Вплив податкових правопорушень на виникнення податкових ризиків. Фінансова безпека як структуроутворюючий елемент теорії податкових ризиків. Потенційні та реальні загрози національній безпеці у сфері оподаткування. Використання традиційних методів аналізу, таких як оцінка ймовірності виникнення ризику та його впливу на фінансову стабільність. Аналіз податкових ризиків як частини загальної системи управління ризиками в організації або державі, що включає взаємозв'язок різних елементів системи. Використання статистичних та математичних моделей для оцінки ймовірності та масштабів ризиків, таких як методи монте-карло або сценарного аналізу. Аналіз ризиків на основі опису та оцінки їх можливих наслідків, без застосування числових моделей. Розробка й опрацювання заходів для зменшення ймовірності виникнення або впливу ризиків, таких як вдосконалення контролю та аудиту. Впровадження систем для постійного відстеження ризиків та їхніх змін. Оцінка доцільності прийняття певного рівня ризику на основі його впливу на платника податків.

Тема 4. Управління податковими ризиками

Зміст управління ризиками. Системний підхід до управління податковими ризиками. Фактори та принципи системи управління податковими ризиками. Процес управління податковими ризиками. Виявлення потенційних ризиків через аналіз фінансових та податкових процесів. Аналіз ймовірності виникнення ризику та його потенційного впливу на організацію. Визначення методів для мінімізації або уникнення ризиків, таких як вдосконалення облікових процедур та податкового планування. Перевірка ефективності заходів управління ризиками. Вимірювання результативності впроваджених заходів та їхнього впливу на зниження податкових ризиків через аналіз фінансових показників і внутрішніх аудитів. Модернізація методології управління ризиками в залежності від нових законів та економічних тенденцій. Стратегії зниження ризиків на основі страхування, комплаєнсу, консалтингу, або коригування податкових політик і процедур.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА

Тема 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків

Моніторинг податкових ризиків з загальною системою управління фінансовими ризиками. Сутність та мета моніторингу податкових ризиків. Моніторинг податкових ризиків як процес постійного спостереження, аналізу та управління ризиками, пов'язаними з податковою діяльністю. Співвідношення податкових ризиків і фіску. Вихідні положення побудови ризикоорієнтованої системи адміністрування податків. Класифікація та основні методи визначення податкових ризиків. Основні етапи опрацювання інформації в процесі моніторингу податкових ризиків. Основні способи і типи податкових правопорушень, які вказують на податкові ризики. Інформаційне забезпечення моніторингу податкових ризиків.

Тема 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками

Порядок визначення критеріїв ризиковості. Ідентифікація податкових ризиків. Визначення основних джерел податкових ризиків, які можуть вплинути на фінансову стабільність компанії. Аналіз потенційних зон ризику, таких як зміни в законодавстві, нові регуляторні вимоги або судові прецеденти. Оцінка рівня податкових ризиків. Визначення пріоритетних ризиків для подальшого моніторингу та управління. Пошук консультацій з фахівцями та аудиторами для мінімізації непорозумінь і ризиків під час перевірок. Етапи комплексного відпрацювання податкових ризиків з ПДВ. Виявлення та відбір ризикових суб'єктів господарювання з податку на прибуток підприємства.

Тема 7. Ризики в системі податкового контролю

Ризики у контрольній діяльності податкових органів в умовах законодавчого поля. Критерії відбору платників податків при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків. Врахування ризиків при відборі до перевірок специфічних платників податків. Вибір інструментів для контролю та моніторингу податкових зобов'язань. Регулярний моніторинг виконання податкових зобов'язань для виявлення та запобігання можливим порушенням. Впровадження систем внутрішнього контролю та аудиту для вчасного виявлення відхилень. Порядок відбору до плану-графіка платників податків – юридичних осіб щодо правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Визначення ролі і обов'язків в межах організації, включаючи управлінців, бухгалтерів та внутрішніх аудиторів.

Тема 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків

Обґрунтування вибору оптимальних варіантів антиризикових заходів у сфері оподаткування. Система антиризикових заходів та визначення ефекту від їх реалізації. Організаційні аспекти усунення податкових ризиків. Організація роботи з платниками податків у контексті мінімізації податкових ризиків. Зарубіжний досвід протидії податковим ризикам. Впровадження політик і процедур для мінімізації податкових ризиків, таких як розробка планів дій у разі виникнення ризикових ситуацій. Проведення навчальних заходів для співробітників з метою покращення розуміння податкових ризиків і методів їх мінімізації. Формування культури дотримання податкових норм і стандартів всередині компанії. Встановлення відкритих партнерських відносин податкових органів та бізнесу для забезпечення своєчасного обміну інформацією.

4. СТРУКТУРА ІСПИТОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ «МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ» ОПП «Митна справа»

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тре-нінг	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ ТА ЇХ МОНІТОРИНГУ						
ТЕМА 1. Концептуальні основи формування теорії ризику	4	1	11	-	-	Поточне опитування і тестування

ТЕМА 2. Теоретичні доміанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування	4	2	11	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків	4	2	12	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 4. Управління податковими ризиками	4	2	12	1	1	Поточне опитування і тестування
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МОНІТОРИНГ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА						
ТЕМА 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків	4	2	11	1	1	Поточне опитування і тестування
ТЕМА 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками	4	2	12	1		Поточне опитування і тестування
ТЕМА 7. Ризики в системі податкового контролю	4	2	12	-		Поточне опитування і тестування
ТЕМА 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків	4	1	12	1	1	Поточне опитування і тестування
	-	-		-		-
Разом	32	14	93	6	5	-

Заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування податкових ризиків та їх моніторингу				
ТЕМА 1. Концептуальні основи формування теорії ризику	1	0,5	17	-
ТЕМА 2. Теоретичні доміанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування	1	0,5	17	-
ТЕМА 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків	1	0,5	17	-
ТЕМА 4. Управління податковими ризиками	1	0,5	17	-

Змістовий модуль 2. Моніторинг податкових ризиків: організація та методика				
ТЕМА 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків	1	0,5	18	-
ТЕМА 6. Основні напрямки роботи з податковими ризиками	1	0,5	17	-
ТЕМА 7. Ризики в системі податкового контролю	1	0,5	18	-
ТЕМА 8. Напрямки мінімізації та методи усунення податкових ризиків	1	0,5	17	-
Разом	8	4	138	-

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Концептуальні основи формування теорії ризику

Мета: ознайомити студентів з концептуальними основами формування теорії ризику. Опрацювати основні дефініції й категорій ризику, вивчити його характеристики й ознайомитися зі становленням та розвитком теорії ризику.

Типові питання:

1. Поняття ризику в економічній теорії та практиці.
2. Наукова парадигма теорії ризику.
3. Фактори, які лежать в основі категорії «ризик».
4. Методологічні аспекти ризикології.
5. Класифікація ризиків.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Теоретичні домінанти моніторингу ризиків у сфері оподаткування

Мета: ознайомити студентів із базовими основами та ключовими концепціями моніторингу ризиків у сфері оподаткування, продемонструвати та систематизувати різноманітні підходи до ідентифікації, оцінки й управління податковими ризиками з метою забезпечення фінансової стабільності та дотримання податкового законодавства.

Типові питання:

1. Податкова система як середовище прояву і поширення ризиків.
2. Основи формування ризикології у сфері оподаткування.
3. Класифікація ризиків оподаткування.
4. Новітні технології, штучний інтелект, блокчейн та їхній вплив на моніторинг податкових ризиків у фіскальній практиці

Практичне заняття 3.

Тема 3. Методологічні підходи до вивчення податкових ризиків

Мета: представити основні методологічні підходи до вивчення податкових ризиків, використовуючи методи їх ідентифікації, моніторингу та аналізу, а також оцінки ризиків.

Типові питання:

1. Передумови виникнення податкових ризиків та теоретико-методологічний інструментарій їх дослідження.
2. Вплив податкових правопорушень на виникнення податкових ризиків.
3. Фінансова безпека як структуроутворюючий елемент теорії податкових ризиків.

Практичне заняття 4.

Тема 4. Управління податковими ризиками

Мета: ознайомити студентів із основними методами й інструментами управління податковими ризиками задля здійснення ефективного управління ризиками у фіскальній практиці, а також мінімізації фінансових втрат.

Типові питання:

1. Зміст управління ризиками.
2. Системний підхід до управління податковими ризиками.
3. Фактори та принципи системи управління податковими ризиками.
4. Процес управління податковими ризиками.

Практичне заняття 5.

Тема 5. Організаційні основи моніторингу податкових ризиків

Мета: ознайомити студентів з організаційними засадами моніторингу податкових ризиків, включаючи структуру, процеси та методи ефективного управління ризиками у податковій сфері.

Типові питання:

1. Сутність та мета моніторингу податкових ризиків.
2. Співвідношення податкових ризиків і фіскалу.
3. Вихідні положення побудови ризикоорієнтованої системи адміністрування податків. Класифікація та основні методи визначення податкових ризиків.
4. Основні етапи опрацювання інформації в процесі моніторингу податкових ризиків.
5. Основні способи і типи податкових правопорушень, які вказують на податкові ризики.
6. Інформаційне забезпечення моніторингу податкових ризиків.

Практичне заняття 6.

Тема 6. Основні напрями роботи з податковими ризиками

Мета: ознайомити студентів з основними напрямками роботи з податковими ризиками, беручи до уваги їх ідентифікацію, оцінку та управління для мінімізації ймовірних фінансових затрат.

Типові питання:

1. Порядок визначення критеріїв ризиковості.
2. Етапи комплексного відпрацювання податкових ризиків з ПДВ.
3. Виявлення та відбір ризикових суб'єктів господарювання з податку на прибуток підприємства.

Практичне заняття 7.

Тема 7. Ризики в системі податкового контролю

Мета: дослідити ризики в системі податкового контролю та обговорити способи їх ідентифікації, оцінки та мінімізації для забезпечення ефективності податкового моніторингу.

Типові питання:

1. Ризики у контрольній діяльності податкових органів в умовах законодавчого поля.
2. Критерії відбору платників податків при формуванні плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків.
3. Врахування ризиків при відборі до перевірок специфічних платників податків.
4. Порядок відбору до плану-графіка платників податків – юридичних осіб щодо правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Практичне заняття 8.

Тема 8. Напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків

Мета: розглянути напрями мінімізації та методи усунення податкових ризиків для підвищення точності податкових розрахунків і забезпечення відповідності податковому законодавству.

Типові питання:

1. Обґрунтування вибору оптимальних варіантів антиризикових заходів у сфері оподаткування.
2. Система антиризикових заходів та визначення ефекту від їх реалізації.
3. Організаційні аспекти усунення податкових ризиків.
4. Організація роботи з платниками податків у контексті мінімізації податкових ризиків.
5. Зарубіжний досвід протидії податковим ризикам.

6. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Мета проведення тренінгу (англ. training) з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» – створення неформального спілкування у відкритому і гнучкому форматі Open Space задля опрацювання й закріплення знань і навичок, необхідних для здійснення ефективного моніторингу, ідентифікації та управління податковими ризиками.

Тренінг спрямований на:

- ознайомлення з основами теорії і практики моніторингу податкових ризиків, з урахуванням сучасних методів і підходів.
- розвиток навичок виявлення і оцінки податкових ризиків, а також вміння розробляти стратегії їх мінімізації.
- вивчення інструментів і методів моніторингу податкових ризиків для підвищення ефективності контролю та зменшення фінансових втрат.
- практичне застосування отриманих знань шляхом вивчення реальних кейсів і сценаріїв, що дозволяє покращити здатність до прийняття обґрунтованих рішень у сфері податкового контролю.

Порядок проведення тренінгу:*1. Вступна частина:*

- Ознайомлення з метою і структурою тренінгу.
- Огляд програми тренінгу: розподіл тем і розклад, а також узгодження організаційних моментів.
- Представлення тренера (тренерів): коротка інформація про досвід і кваліфікацію тренера (тренерів).

2. Теоретична частина розпочинається із введення в тему, визначення ключових термінів і понять, а також огляд сучасних методів та підходів до моніторингу податкових ризиків.

3. Аналіз та обговорення кейсів здійснюється на базі реальних прикладів з врахування усіх передбачених чинним законодавством моментів щодо таємниці персональних даних платників податків, що яскраво ілюструють наявність податкових ризиків, або ймовірність їх виникнення.

4. Дискусійна частина та обговорення відбувається в окремих групах, здійснюється аналіз представлених кейсів, пошук шляхів до вирішення проблемних питань. Після чого здійснюється загальне обговорення, обмін думками та висновками щодо обговорюваних кейсів.

5. Практична частина реалізується проведенням симуляцій ситуацій, розв'язання ситуаційних задач, як включають податкові ризики. Також здійснюється Практичне застосування інструментів моніторингу податкових ризиків, їх аналіз та оцінка. Проводиться робота над створенням планів і стратегій для управління податковими ризиками, а також обговорення результатів, задач, вправ і симуляцій.

6. Заключна частина:

- підведення підсумків: коротке резюме найбільш дискусійних тем та висновків тренінгу.
- оцінка тренінгу: полягає на оцінюванні студентів, а також зворотного зв'язку від студентів та тренера (тренерів) про тренінг.

Тематика тренінгу:

- 1) «Ідентифікація і оцінка податкових ризиків: інструменти і методи» – охоплює методи виявлення потенційних податкових ризиків та інструменти для їх оцінки, включаючи аналіз податкових декларацій та фінансових звітів.
- 2) «Стратегії управління податковими ризиками: превенція і реагування» – формування й обговорення стратегій для мінімізації податкових ризиків, враховуючи запобігання, контроль і оперативне реагування на ризики, що виникають непередбачувано.

Завдання 1.

Огляд теми: «Визначення податкових ризиків і їх значення для бізнесу». Тема: «Ідентифікація і оцінка податкових ризиків: інструменти і методи».

Мета завдання: вивчення інструментів і методів для ідентифікації та оцінки податкових ризиків.

1. Теоретична частина:

- Ідентифікація податкових ризиків здійснюється на підставі аналізу податкового законодавства та вивчення змін, які можуть вплинути на податкові ризики (вивчіть податкові норми на базі кейсу щодо здійснення конкретних господарських операцій суб'єктом оподаткування).
- Визначення джерел податкових ризиків: ідентифікація потенційних зон ризику, таких як неправильне заповнення декларацій, зміни у регуляторних вимогах, чи нові податкові правила (визначте наявні та ймовірні ризики щодо господарської діяльності конкретного платника податків).
- Оцінка податкових процесів визначається на базі аналізу чинних податкових процедур і політик у компанії (розгляньте максимально можливі підходи до оптимізації податкових зобов'язань платника з урахування використання агресивного податкового планування).

2. Практична частина:

- Методи і інструменти для оцінки податкових ризиків (оберіть усі можливі інструменти для оцінки податкових ризиків та використовуйте максимально ефективні методи оцінювання).

Кількісні методи:

- аналіз фінансових звітів (виявлення аномалій і відхилень у фінансових звітах).
- статистичні методи (використання статистичних моделей для оцінки ймовірності виникнення ризиків).

Якісні методи:

- огляди і опитування (проведення інтерв'ю та опитувань серед ключових співробітників для виявлення потенційних ризиків).
- експертні оцінки (залучення фахівців для оцінки складних ситуацій і ризиків).

Технічні інструменти:

- програмне забезпечення для управління податковими ризиками (використання спеціалізованих систем для моніторингу і оцінки ризиків).
- аналіз даних: (застосування аналітичних інструментів для обробки великого обсягу даних і виявлення патернів ризиків).

Аналіз результатів та усна презентація:

оцінка ідентифікованих ризиків (визначення ступеня впливу і ймовірності виникнення кожного ризику. Ранжування ризиків за їх важливістю і ймовірністю виникнення. Рекомендації та план дій та опрацювання стратегії управління ризиками

3. Висновки:

- основні висновки: підведення підсумків та окреслення ключових акцентів виконаного завдання.
- систематизація рекомендацій щодо подальшого моніторингу і вдосконалення податкових процедур.

4. Додатки:

Додаткові матеріали, що можуть бути використані у презентації при виконанні практичної частини завдання (таблиці, графіки, схеми, алгоритми, приклади аналітичних інструментів і програмного забезпечення, які використовувалися у роботі, тощо).

Критерії оцінювання:

- a. відповідність чинному законодавству (30 балів);
- b. якість та повнота проведеного аналізу (30 балів);
- c. точність і чіткість оформлення отриманих результатів (документації) (20 балів);
- d. презентація та обговорення (20 балів).

Завдання 2.

Огляд теми: «Стратегії управління податковими ризиками: превенція і реагування»
Необхідно розв'язати запропонований кейс, здійснити повноцінний моніторинг податкових ризиків на базі отриманих даних. Визначити й описати потенційні податкові ризики для міжнародної компанії. Запропонувати ефективні методи щодо усунення виявлених ризиків та запропонувати необхідні зміни в структурі компанії з метою оптимізації та зменшення податкових ризиків.

Завдання виконується в окремих групах за використання однакових вихідних даних з метою пошуку оптимальних шляхів вирішення окреслених питань та вибору серед них найкращих методом голосування самих учасників навчального процесу – 75%, а також тренера (тренерів) – 25%.

Мета завдання: розробити і впровадити ефективні стратегії для управління податковими ризиками, які включають як превентивні заходи для запобігання виникненню ризиків, так і реактивні дії для ефективного реагування на наявні ризики.

1. Теоретична частина:

- Опрацювати загальні дані, запропоновані тренерами щодо роботи певної міжнародної компанії або холдингової групи.
- Вивчити схематичний опис ключових потоків суб'єкта оподаткування.

Опрацювати дані функціонально-ризикового профілю компанії.

2. Практична частина:

Виконати завдання щодо на підставі отриманої інформації та аналізу:

- Запропонувати шляхи усунення наявних податкових ризиків з метою оптимізації її господарської діяльності та мінімізації потенційних ризиків.
- Прокоментувати первинну документацію міжнародної компанії з врахуванням активів, які постраждали внаслідок війни відповідно до чинного законодавства.
- Наддати рекомендації щодо усунення наявних ризиків з мінімальними втратами для компанії та з метою уникнення агресивного податкового планування.
- На підставі отриманих результатів, опрацювати проєкт змін податкового законодавства України для забезпечення ефективного підходу до оподаткування компаній, які постраждали від воєнних дій з метою усунення супутніх й попередження ймовірних податкових ризиків.

Критерії оцінювання:

- a) вивчення первинної документації та її структурування й ранжування (30 балів);
- b) ідентифікація податкових ризиків та їх класифікація відповідно до наявної системи моніторингу (20 балів);
- c) якість формування відповідних рекомендацій щодо усунення наявних та попередження ймовірних податкових ризиків, а також формування стратегії управління податковими ризиками (30 балів);
- d) усна презентація та обговорення (20 балів).

Ці завдання удосконалюють практичні навички студентів у сфері перевірки фінансових звітів і податкових декларацій на предмет помилок і відхилень від легальної практики

справляння й адміністрування податкових платежів, що призводить до виникнення податкових ризиків.

7. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ – 93/138 ГОД

Самостійна робота з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» виконується кожним студентом упродовж семестру. Самостійна робота виконується за запропонованою тематикою, або обраною самостійно на підставі опрацьованої літератури та складеного студентом попереднього плану роботи. Виконання самостійної роботи є одним з обов'язкових складових модулів дисципліни.

Теми завдання:

№ з/п	Тематика
1.	1) Економічна категорія «ризик»: зміст, значення і роль у формуванні фінансової науки. 2) Соціальні та економічні основи формування категорії «ризик». 3) Податкові ризики: зміст, значення та мета дослідження.
2.	4) Об'єктивна необхідність та цілі моніторингу податкових ризиків. 5) Значення і місце ризиків у формуванні податкової політики держави. 6) Співвідношення податкових ризиків та фіскалу.
3.	7) Причинно-наслідковий зв'язок податкових ризиків та податкових правопорушень. 8) Ухилення від оподаткування та уникнення сплати податків: зміст та основні характеристики 9) Еволюція поведінки індивіда при сплаті податків.
4.	10) Зміст управління ризиками в економічній теорії. 11) Ефективність управління ризиками. 12) Зарубіжна практика управління податковими ризиками.
5.	13) Мотиваційна характеристика платників податку та порядок її визначення. 14) Порядок розподілу платників податків за категоріями уваги та їх супроводження. 15) Психологія поведінки у суспільстві в умовах існування фіскалу.
6.	16) Критерії ризиковості платників податків у світовій фіскальній практиці. 17) Основні схеми мінімізації ПДВ. 18) Основні схеми мінімізації податку на прибуток підприємств.
7.	19) Види та порядок проведення податкових перевірок. 20) Аудиторський ризик як складова теорії та практики аудиту. 21) Відповідальність за порушення податкового законодавства: вітчизняна та зарубіжна практика.
8.	22) Податкові ризики в системі оподаткування бізнесу. 23) Проблема подвійного оподаткування в міжнародному бізнесі. 24) Протидія податковим ризикам: передовий світовий досвід.

Опис завдання:

Студентам необхідно провести дослідження на обрану (чи запропоновану) індивідуальну тему. Завдання передбачає опис актуальності теми, її бібліографічний опис, визначення проблемних аспектів, аналіз теоретичних понять, або статистичних показників, окреслення відповідних шляхів вирішення поставлених проблем та узагальнення змісту роботи.

Порядок виконання завдання:

1. *Вибір теми.* Вивчити рекомендовану літературу, нормативно-правові джерела, наукові статті та доступну інформацію з відкритих джерел.

2. *Вибір літератури для аналізу.* Здійснити підбірку літератури, опрацювати її та скласти попередній план роботи.

3. *Опрацювання методів дослідження.* Опрацювати кількісні та якісні методи дослідження з метою проведення ґрунтовного аналізу обраної теми.

4. *Основний виклад опрацьованого матеріалу.* Збір інформації, статистичних даних для здійснення аналізу і оцінки сучасної ситуації щодо обраної проблеми.

5. *Опис практичного застосування.* Пропозиції щодо конкретних дій для покращення податкових процесів і зменшення ризиків.

5. *Формування висновків.* На основі проведеного аналізу сформулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення здійснення моніторингу податкових ризиків.

Критерії оцінювання:

- а. повнота дослідження та представлення актуальності теми (30 балів) – оцінюється повнота охоплення теми, включення необхідних аспектів моніторингу податкових ризиків;
- б. якість аналізу (30 балів) – ґрунтовний аналіз та здатність студента якісно використовувати різноманітні методи наукового дослідження;
- с. практичне значення (20 балів) – оцінюється здібності студента використовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- д. аргументованість висновків (10 балів) – оцінюється чіткість та логічність висновкування;
- е. оформлення роботи (10 балів) – робота повинна бути належним чином оформлена відповідно до вимог академічного письма.

Вимоги до оформлення:

1. Обсяг роботи – від 15 до 20 сторінок друкованого тексту, з урахуванням титульної сторінки, далі - зміст, основний текст, список літератури та додатки (за потреби).

2. Форматування тексту:

- шрифт – Times New Roman, розмір 12;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля – 2 см з усіх боків;
- абзацний відступ – 1,25 см.

3. Структура роботи:

Титульна сторінка, що містить назву навчального закладу, кафедри, дисципліни, тему роботи, ім'я та прізвище студента, групу, місто, рік виконання.

Зміст, що містить перелік розділів і підрозділів із зазначенням сторінок.

Вступ – окреслення актуальності теми дослідження (1-1,5 сторінки).

Основний виклад матеріалу, що поділяється на розділи з теоретичним аналізом і практичним дослідженням (12-15 сторінок).

Висновки – узагальнення результатів дослідження та пропозиції (1-2 сторінки).

Список літератури – перелік використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – при необхідності беручи до уваги рисунки й таблиці, які не увійшли до основного тексту.

4. Цитування та посилання:

Використання посилань на літературні джерела є обов'язковим, відповідно до вимог академічної доброчесності. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела із сформованого списку та сторінки (до прикладу, [1, с. 123], або за необхідності зробити посилання на кілька сторінок – номер джерела і сторінки через коротке тире (до прикладу, [1, с. 123]).

Використання неавторських текстів без належного цитування не допускається.

До роботи додається протокол унікальності авторського тексту, перевірку на плагіат здійснено автором самостійно за допомогою доступних методів.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування, розв'язування кейсів, презентації результатів виконаних завдань, оцінювання результатів модульної контрольної роботи, врахування активної участі студентів у дискусіях, глибокий аналіз конкретних тем, пов'язаних з податковими ризиками. обговорення і практичних заняттях, групові та індивідуальні проєкти, оцінювання результатів самостійної роботи студентів, наукова дискусія, інші види індивідуальних і групових завдань, залік.

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо кінцевих термінів виконання певних завдань і їх перескладання. Для виконання індивідуальної роботи і проведення, передбачених робочою програмою контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (до прикладу, довідка про відсутність через хворобу, відрядження на науково-практичні заходи, олімпіади, інші заходи з погодження адміністрації факультету чи університету).

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (до прикладу, карантин, воєнний стан, хвороба, відрядження з погодження адміністрації факультету чи університету, закордонне стажування, повітряної тривоги тощо) навчання може відбуватися в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Іспит
Усне опитування та тестування по 4 темах.	Модульна контрольна робота по 4 темах	Практичні завдання по розрахунку податкових зобов'язань з окремих податків	Реферати та Есе відповідно до тематики Самостійної роботи	Теоретичне усне опитування 25 балів Презентація проєкту – 75 балів Або 25 тестів по 3 бали за кожен тест – 75 балів; теоретичне питання – 25 балів

Важливою складовою навчального процесу за освітньо-професійною програмою «Митна справа» у межах вивчення дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» є участь студентів у заходах неформальної та інформальної освіти, а також у додатковій науково-дослідній діяльності, пов'язаній із тематикою курсу.

Результати такої діяльності можуть бути перезараховані за наявності офіційних підтверджувальних документів, засвідчених печаткою установи (організації, підприємства), що їх видала. До таких документів належать сертифікати про проходження курсів, тренінгів, вебінарів, воркшопів, стажувань тощо, а також довідки про апробацію результатів студентських наукових досліджень.

Перезарахування результатів неформальної чи інформальної освіти, а також наукової роботи здійснюється у межах окремого модуля самостійної роботи (Модуль 3). Кількість балів визначається викладачем після аналізу поданих документів з урахуванням змісту, тривалості, результатів навчання або дослідницької діяльності, що відповідають цілям і завданням дисципліни.

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час заняття:

Поточне оцінювання здійснюється шляхом визначення середнього арифметичного балів, отриманих здобувачем освіти протягом аудиторних занять. Оцінювання навчальної активності студента проводиться не рідше одного разу за два заняття. У разі пропуску практичного заняття студент зобов'язаний відпрацювати пропущений матеріал під час консультації викладача. Якщо відпрацювання не здійснено, заняття оцінюється в 0 балів, що враховується під час обчислення середнього поточного результату.

Здобувачі освіти, які навчаються за індивідуальним графіком, проходять поточне оцінювання у формі консультацій або виконання відповідних завдань у системі Moodle у позааудиторний час, з дотриманням установлених термінів і вимог до якості виконання.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Модульна робота:

Модульна робота включає 2 теоретичних питання та 10 тестів.

За належне розкриття теоретичного питання студент може отримати від 0 до 30 балів.

15–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, аргументовано та глибоко розкриває зміст завдання;

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Тести оцінюються наступним чином:

4 бали – на тест надано правильну відповідь.

0 балів – на тест надано неправильну відповідь.

Тренінг:

81–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

61–80 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

41–60 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

20–40 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Самостійна робота.

Самостійна робота студентів освітньо-професійної програми «Митна справа» з дисципліни «Моніторинг податкових ризиків» є важливою складовою навчального процесу та спрямована на розвиток аналітичного мислення, уміння працювати з науковими джерелами, нормативно-правовими актами та сучасними даними фіскальної статистики. Вона забезпечує формування у студентів компетентностей у сфері управління фінансами, бюджетної, податкової та боргової політики, а також сприяє набуттю навичок критичного аналізу фіскальних процесів в Україні та світі. Самостійна робота включає опрацювання теоретичного матеріалу, підготовку аналітичних оглядів, есе, презентацій і практичних досліджень з актуальних тем фіскальної політики.

Оцінювання результатів самостійної роботи здійснюється на основі рівня засвоєння матеріалу, глибини аналітичного підходу, обґрунтованості висновків та якості поданої роботи. Додатково враховуються результати неформальної та інформальної освіти, участь у науковій діяльності та апробація результатів досліджень, що можуть бути перезараховані у межах окремого модуля за умови підтвердження відповідними документами (сертифікатами, довідками, програмами стажувань тощо).

Підготовка реферату:

40–60 балів – зміст реферату повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження.

20–39 балів – зміст реферату в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності, відсутні елементи самостійного дослідження;

1–19 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему, яка досліджувалася, логічного не завершений аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи.

Презентація результатів дослідження

30–40 балів – під час презентації результатів виконаного дослідження демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

11–29 балів – матеріал презентує у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–10 балів – матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

Підсумковий контроль:

Проводиться у двох рівнозначних формах, обраних кафедрою або за погодженням із викладачем:

Варіант 1 Іспит (традиційна форма):

- Теоретичне питання – 25 балів (оцінюється глибина, логічність і самостійність відповіді);
- Тестування – 75 балів (оцінюється повнота і правильність відповідей, рівень розуміння взаємозв'язків між темами).

Підсумковий контроль:

Проводиться у двох рівнозначних формах, обраних кафедрою або за погодженням із викладачем:

Варіант 1 - Іспит (традиційна форма):

- Теоретичне питання – 25 балів (оцінюється глибина, логічність і самостійність відповіді);
- Тестування – 75 балів (оцінюється повнота і правильність відповідей, рівень розуміння взаємозв'язків між темами).

Варіант 2. Усне опитування і презентація результатів проєкту (Перелік тем для проєктів дивитися у «Робочій програмі» даного курсу. Цей варіант підсумкового контролю передбачає поєднання двох взаємодоповнювальних форм перевірки навчальних досягнень студентів - усного опитування та презентації результатів індивідуального або групового проєкту, що забезпечує комплексну оцінку рівня засвоєння знань, аналітичного мислення та професійних компетентностей.

1. Усне опитування (до 30 балів)

Метою усного опитування є перевірка розуміння студентом ключових понять, закономірностей і механізмів фіскальної політики, здатності робити узагальнення, аналізувати фактичні дані, формулювати висновки та аргументовано відстоювати власну позицію.

Критерії оцінювання:

- Повнота та правильність відповідей до 10 балів;
 - Здатність до узагальнення, аналітичне мислення до 10 балів;
 - Логічність, послідовність і переконливість викладу матеріалу до 5 балів;
 - Термінологічна грамотність і культура мовлення до 5 балів.
- Під час опитування студент повинен продемонструвати не лише знання теоретичних основ дисципліни, а й уміння застосовувати їх у контексті реальних економічних процесів та сучасної фіскальної практики.

2. Презентація проєкту (до 70 балів)

Презентація є практичною формою підсумкового контролю, що передбачає представлення результатів дослідження або аналітичного проєкту, виконаного протягом семестру. Вона оцінює здатність студента інтегрувати теоретичні знання, застосовувати методи економічного аналізу та презентувати результати у зрозумілій, структурованій формі.

Критерії оцінювання:

- Змістовність і наукова логіка викладення до 20 балів;
 - Глибина дослідження та якість аналітичного опрацювання матеріалу до 15 балів;
 - Відповідність темі, актуальність і практична значущість проєкту до 10 балів;
 - Обґрунтованість висновків та пропозицій до 10 балів;
 - Якість візуального оформлення презентації (структура, інфографіка, стиль, дизайн) до 10 балів;
 - Рівень захисту (уміння аргументовано відповідати на запитання, комунікативні навички, впевненість у викладі) до 5 балів.
- Захист може проходити індивідуально або в малих групах, із дотриманням регламенту (7–10 хвилин на виступ, до 5 хвилин на обговорення).

Підсумкове оцінювання.

Обидві складові мають рівнозначну вагу у формуванні загальної оцінки, оскільки в сукупності вони дозволяють оцінити:

- глибину теоретичних знань і розуміння предмету;
- уміння застосовувати набуті знання в аналітичній та практичній діяльності;
- навички комунікації, презентації та аргументації;
- здатність працювати з інформаційними ресурсами, статистикою, економічними показниками.

Перелік пропонованих тем для проєктів

1. Система управління податковими ризиками в Україні: структура, функції та ефективність.
2. Методи ідентифікації податкових ризиків у діяльності підприємств: аналітичні підходи та практичне застосування.
3. Використання ризик-орієнтованого підходу у податковому контролі: сучасний стан та напрями вдосконалення.
4. Податкові ризики у сфері ПДВ: аналіз ризикових операцій та критерії ризиковості платників.
5. Оцінка рівня податкової ризиковості підприємства на основі фінансової та податкової звітності.
6. Моніторинг податкових ризиків за допомогою інформаційно-аналітичних систем ДПС України.
7. Податкові ризики при застосуванні спрощеної системи оподаткування: проблеми та шляхи мінімізації.
8. Формування профілю податкового ризику підприємства: практичний кейс.
9. Вплив тіньової економіки на систему податкових ризиків держави.
10. Податковий комплаєнс як інструмент зниження податкових ризиків у бізнесі.
11. Механізми попередження ухилення від оподаткування через трансфертне ціноутворення.
12. Роль фіскальної аналітики у виявленні та прогнозуванні податкових ризиків.
13. Податкові ризики в умовах воєнного стану: нові виклики для фіскального адміністрування.
14. Оцінювання ефективності функціонування системи ризик-менеджменту ДПС України.
15. Використання відкритих даних (Open Data) для виявлення податкових ризиків у підприємницькому середовищі.
16. Міжнародний досвід управління податковими ризиками: порівняльний аналіз для України.
17. Взаємозв'язок податкової культури та податкових ризиків: поведінковий аспект.
18. Моделювання податкових ризиків на основі економіко-математичних методів.
19. Податкові ризики в діяльності фізичних осіб-підприємців: аналітичний аспект.
20. Штучний інтелект і великі дані у системі моніторингу податкових ризиків.

Рекомендації щодо реалізації проєкту:

- Кожна тема може бути реалізована як індивідуальний аналітичний проєкт, міні-дослідження або презентаційний кейс з використанням статистики, офіційних даних Мінфіну, Держстату, МВФ, Світового банку тощо.
- У структурі проєкту необхідно відобразити: дослідницький промт (research prompt (англ.) – це дослідницьке запитання або завдання, яке визначає напрям, мету та фокус наукової роботи й спонукає дослідника до аргументованого аналізу проблеми), аргументативне запитання (проблемне питання), а також мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, методику аналізу, огляд інформаційних джерел, основні результати, висновки та пропозиції.

- Аргументативне питання – це питання для дискусії, яке перевіряє здатність мислити критично й аргументувати власну точку зору, формуючи яке студент повинен:
 - висловити свою думку або позицію;
 - обґрунтувати її аргументами, прикладами, фактами чи теоретичними положеннями;
 - продемонструвати вміння аналізувати й переконувати
- Групові проєкти (2–3 студенти) можуть передбачати аналіз податкових ризиків конкретного підприємства, галузі або регіону.
- Індивідуальні проєкти можуть мати дослідницький, аналітичний або прикладний характер (з використанням відкритих податкових даних, фінансової звітності, статистики ДПС).
- Результатом має бути аналітичний звіт або презентація з описом проблеми, методики оцінювання, результатів моніторингу та практичних рекомендацій.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Василевська Г. Фіскальні тенденції в умовах сучасних викликів. ЗУНУ. 2022. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45807/1/Галина%20Василевська.pdf>
2. Василевська Г., Дячук В. Агресивне податкове планування: оптимізація обов'язкових платежів чи фіскальне злочинство : колективна монографія / за ред. проф. А. Крисоватого. Тернопіль : ЗУНУ, 2024.
3. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика. Ужгород : РІК-У, 2020. 417 с.
4. Квасовський О., Стецько М., Ніпіаліді О. Податкові ризики суб'єктів господарювання у сфері трансферного ціноутворення та напрями їхньої превенції і мінімізації. Вісник економіки. №1, 2024. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.01.047>
5. Коровій В. В. Державна фінансова політика. Монографія. Київ : КНТЕУ, 2021. 388 с. DOI: <http://doi.org/10.31617/m.knute.2021-487>
6. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Договірна політика та податкові ризики в умовах невизначеності. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. 3(03). С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-8>

7. Сарана Л. А. Особливості управління податковими ризиками держави на час дії воєнного стану. Проблеми сучасних трансформацій. 2022. Серія: Економіка та управління. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>
8. Тредяк Д., Медведкова Н. Управління фіскальними ризиками державного бюджету України в умовах війни. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2022. 4(221). С. 64–73. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2022/221-4/9>
9. Шевчук А. Податкові ризики національної стратегії доходів України. 28ISSN 1818-5754 (Print) / ISSN 2415-3672 (Online) Світ фінансів 2 (79)/ 2024 Світ фінансів No. 2(79) (2024). Монетарна і фіскальна політика. DOI: 10.35774/sf2024.02.028
10. Чвертко Л. А., Пуголовко С. І. Управління податковими ризиками підприємства через інструмент страхування. *Економічний простір*. 2022. № 189. DOI: [10.32782/2224-6282/189-38](https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-38)
11. Mashchenko O. Tax Compliance Risk as an Element of the Tax Risk Management Concept in an Enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10, № 5. С. 266–272. DOI:10.30525/2256-0742/2024-10-5-266
12. Muzychuk M. I. Transfer pricing risk management in the context of increased tax control and automatic exchange of information. *Business Inform Journal*. 2023. URL: https://www.business-inform.net/article/?abstract=2023_8_0_254_263&lang=en&year=2023
13. Tretiak D. Fiscal Risk Management in Ukraine under New Challenges. *Amazoniainvestiga*. 2023. URL: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2491/3669>
14. Berenson M. P. Do citizens respond to tax reforms during conflict? *Journal of Public Economics*. 2025. DOI: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21599165.2025.2478564>
15. Osama F., Muneer M. Audit and tax in the context of emerging technologies: A retrospective analysis, current trends, and future opportunities. *The International Journal of Digital Accounting Research*. 2021. Vol. 21. P. 95–128.
16. Vasylevska H. Peculiarities of Mutual Influence of the Components of the Fiscal Space of Ukraine. *Handbook of Research on Lifestyle Sustainability and Management Solutions Using AI, Big Data Analytics, and Visualization*. 2022. P. 221–230. DOI: 10.4018/978-1-7998-8786-7.ch014

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика. Ужгород : РІК-У, 2020. 417 с.
2. Коровій В. В. Державна фінансова політика : монографія. Київ : КНТЕУ, 2021. 388 с. DOI: <http://doi.org/10.31617/m.knute.2021-487>
3. Краєвський В. М. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. 287 с.
4. Олендер І. Я. Вплив режиму усунення подвійного оподаткування на виконання податкового обов'язку : монографія. Харків : Право, 2020. 222 с.
5. Чвертко Л. А., Пуголовко С. І. Управління податковими ризиками підприємства через інструмент страхування. *Економічний простір*. 2022. № 189. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-38>
6. Чернишова Л. І., Бондар К. Р., Красіловська Л. О. Науковий вісник. Одеський національний економічний університет. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-126-136>

7. [Novakovskaya A. V.](#), [Salmina S. V.](#), [Selivanovskaya J. I.](#), [Skoblionok S. M.](#) Tax Control Risk Management in the Context of Digitalization. Proceedings of the International Scientific Conference "Digital Future: Science, Education, and Innovative Development of Socio-Economic Systems" 2025. DOI: [10.1007/978-3-031-99598-9_70](#)
8. Osama F., Muneer M. Audit and tax in the context of emerging technologies: A retrospective analysis, current trends, and future opportunities. *The International Journal of Digital Accounting Research*. 2021. Vol. 21. P. 95–128.
9. Vasylevska H. Peculiarities of Mutual Influence of the Components of the Fiscal Space of Ukraine. *Handbook of Research on Lifestyle Sustainability and Management Solutions Using AI, Big Data Analytics, and Visualization*. 2022. P. 221–230. DOI:10.4018/978-1-7998-8786-7.ch014
10. Reforming the Tax System of Ukraine in the Context of Digital and Global Challenges. ASERS Publishing. 2025. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/tpref/article/view/8936>

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Топ ризики 2023 року: Підсумки для бізнесу. KPMG Ukraine Insights. 2023. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/top-risks-2023-the-bottom-line-for-business.html>
3. Desyatnyuk O., Shevchuk O., Bryk M., Voitseshy V., Muravskyi V. Control and Accounting of the Transportation Services Self-cost using GPS. 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT 2020). Deggendorf, Germany. P. 631–634.
4. OECD. *Tax Administration 2024*. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/11/tax-administration-2024_5c4606e4.html.
[OECD](#)
5. World Bank. *Ukraine: 2024 Tax Compliance Cost Survey*. Washington, D.C.: World Bank, 2024. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099122924201549223>. [World Bank+1](#)
6. State Tax Service of Ukraine. Key implementation results of the State Tax Service's activities in 2024–early 2025 (incl. experiment on the Tax Risk Management System). Kyiv: STS, 12 March 2025. URL: <https://tax.gov.ua/en/mass-media/news/878324.html>
7. Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
8. Топ ризики 2023 року: Підсумки для бізнесу. KPMG Ukraine Insights. 2023. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2023/03/top-risks-2023-the-bottom-line-for-business.html>
9. Reforming the Tax System of Ukraine in the Context of Digital and Global Challenges. ASERS Publishing. 2025. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/tpref/article/view/8936>
10. Berenson M. P. Do citizens respond to tax reforms during conflict? *Journal of Public Economics*. 2025. DOI: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21599165.2025.2478564>